

L'històric canal de regadiu Xerta-Sénia ha entrat finalment en funcionament després de 50 anys, encara amb dubtes sobre quin serà el grau d'adhesió de la pagesia, però amb perspectives de revitalització de l'interior del Baix Ebre i el Montsià

La resurrecció del Xerta-Sénia

Xerta Òscar Meseguer

L'obra del reformulat canal Xerta-Sénia, desenvolupada entre 2007 i 2012 i després aturada durant una dècada, és la més gran feta mai a les Terres de l'Ebre després dels dos canals principals de reg del Delta.

"Una obra d'altíssim nivell d'enginyeria", destacava qui aleshores era el director territorial d'Agricultura, Toni Espanya. Els treballs van incloure l'edifici de captació d'aigua del riu, amb unes potents bombes d'impulsió; un primer tram d'impulsió amb 1.800 metres de canonada; un tram nou de canal de 2,5 quilòmetres; una bassa de regulació per al primer sector i el seu sistema primari per a la distribució; un polígon de descàrrega d'aigua al canal; una torre d'equilibri de tot el sistema d'impulsió que fa més de 50 metres; i la reconstrucció d'uns 22 quilòmetres del canal que ja estava fet en el fallit projecte de finals dels 70 [vegeu completament en esta mateixa pàgina], fent-lo més menut i telescòpic, progressivament més estret, per a diluir l'etiqueta de transvasista que la Plataforma en Defensa de l'Ebre sempre ha penjat i encara penja al projecte [complement de la pàgina següent]. Concretament, se va trinxar part del ciment degradat de l'antic canal circular per a reomplir els laterals del nou vas rectangular.

La Generalitat hi va invertir més de 90 milions d'euros, una xifra prou important que ha fet que en els darrers anys no s'hagen estativat esforços per a materialitzar i fer efectiu el regadiu. Executiu, sindicats agraris i cooperatives han treballat per a aconseguir l'adhesió d'un nombre suficient de pagesos per a obrir l'aixeta. Si bé la incorporació de propietaris al projecte ha sigut més aviat un degoteig lent, s'ha considerat que ja hi havia prou massa crítica per a encetar el reg, i l'estiu del 2023 se van adjudicar les obres per a posar en reg la primera zona, que s'ha començat a irrigar este estiu en 57 hectàrees d'una superfície potencial de 163, entre els termes de Xerta i Aldover. **"Tots els començaments de tots**

Aigua circulant pel primer tram del canal principal del regadiu Xerta-Sénia, en una imatge recent.

Se mantenen per als pagesos els preus d'adhesió al reg previstos inicialment

els regadius són complexos. Un regadiu genera canvis, desconfiança, la incertesa de si funcionarà o no. L'experiència en altres regadius diu que una volta comença a circular l'aigua, les adhesions cauen pel seu propi pes", se mostra confiat el president de la Comunitat de Regants del Canal Xerta-Sénia, Lluís Gimeno. Amb tot, el cas és que l'aigua ha trigat 50 anys a circular pel canal.

L'activació de les fases 2 i 3, l'obra de distribució de les quals encara no s'ha adjudicat, permetran superar els 150 milions d'inversió i les 1.500 hectàrees regades, tot i

CRONOLOGIA

De Franco als tripartits

■ El canal Xerta-Riu Sénia i la seua prolongació fins a Càlig (Baix Maestrat) era el primer tram del projecte franquista de transvasament d'aigües de l'Ebre a la conca del riu Millars per a incrementar els regadius entre els rius Ebre i Túria i en una segona fase abastir la IV Planta Siderúrgica de Sagunt. Les obres se van adjudicar el mes de desembre de 1972. El 1976, quan se portaven construïts 33 quilòmetres entre Xerta i Ulldecona, se van paralitzar les obres. D'altra banda, se subhastaren les obres de captació d'aigua del riu Ebre, però es va rescindir el contracte el 1976. Posteriorment se va traure a informació pública el tram del canal comprés entre Ulldecona i el riu Sénia, que es va suspendre per la conflictivitat social al Baix Ebre i Montsià, davant la possibilitat que la continuació d'este aqueducte representés un transvasament a la conca del Xúquer. Amb este risc present, el Xerta-Sénia es va convertir durant gairebé tres dècades en un projecte fantasma, tot i que el president Josep Tarradellas ja va prometre que l'aigua de l'Ebre regaria els conreus d'oliveres del territori. El mateix va fer Jordi Pujol, però no va ser fins als tripartits d'esquerres que s'hi va començar a treballar per a reformular l'antic Xerta-Càlig com un projecte de regadiu per a les Terres de l'Ebre. Les sospites de transvasament no s'han exhaurit, però el canal va passar d'una capacitat de 19 m³/s a una de 4,8 m³/s en el primer tram del vas actual.

que es tracta d'una petita part de les 16.400 hectàrees que inclou el perímetre inicial del projecte de regadiu. Fora d'esta perímetre, però, és on més demanda ha generat el Xerta-Sénia, cosa que obligarà a fer modificacions en la concessió de la CHE, sense incrementar el volum d'aigua màxim compromés (72 hectòmetres cúbics anuals, gairebé dos tercers parts del sostre legal del minitransvasament de l'Ebre). Este espai suplementari, on hi ha adherides unes 3.500 hectàrees, inclou finques del nord-est de la Galera i Ulldecona i dels termes de Mas de Barberans i la Sénia, on se preveu una infraestructura que permeti regar per damunt de la cota 200 amb basses de regulació situades a la falda dels Ports.

El canal Xerta-Sénia té poc a veure amb els canals de reg del delta de l'Ebre. No és un canal que agafa l'aigua del riu i la porta a les finques